

Anonymizovaná verze

Překlad

C-91/20 – 1

Věc C-91/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

24. února 2020

Předkládající soud:

Bundesverwaltungsgericht (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

18. prosince 2019

Žalobkyně a navrhovatelka v řízení o opravném prostředku „Revision“:

LW

Žalovaná a odpůrkyně v řízení o opravném prostředku „Revision“:

Spolková republika Německo

Opis

Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo)

USNESENÍ

[*omissis*]

VG5K511/18.A

Vyhlášeno
dne 18. prosince 2019
[*omissis*]

Ve správní věci

nezletilého dítěte LW,

zastoupené svými rodiči jako zákonnými zástupci,

[omissis]

žalobkyně a navrhovatelky v řízení o opravném prostředku „Revision“,

[omissis]

proti

Spolkové republice Německo,

[omissis]

žalované a odpůrkyni v řízení o opravném prostředku „Revision“,

první senát Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud)

na základě ústního jednání konaného dne 18. prosince 2019

[omissis]

rozhodl takto:

Řízení se přerušuje.

Na základě článku 267 SFEU se Soudnímu dvoru Evropské unie k rozhodnutí předkládají následující předběžné otázky:

1. Musí být článek 3 směrnice 2011/95/EU vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle níž je nezletilému svobodnému dítěti osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, třeba přiznat postavení uprchlíka odvozené od této osoby (ochranu za účelem sloučení rodiny uprchlíka, tzv. *Familienflüchtlingsschutz*) i v případě, že toto dítě je – díky druhému rodiči – v každém případě rovněž státním příslušníkem jiné země, která není totožná se zemí původu uvedeného uprchlíka a jejíž ochrany může využít?
2. Musí být čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU vykládán v tom smyslu, že omezení, podle něhož je třeba nárok rodinných příslušníků na výhody uvedené v člancích 24 až 35 této směrnice přiznat, pouze pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka, brání tomu, aby za okolností popsaných v první otázce

bylo nezletilému dítěti přiznáno postavení uprchlíka odvozené od uznaného uprchlíka?

3. Je pro zodpovězení první a druhé otázky relevantní okolnost, zda je pro dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v zemi, jejíž státní příslušnost mají dítě a jeho matka, jejíž ochrany mohou využít a která není totožná se zemí původu uprchlíka (otce), nebo postačuje, že celistvost rodiny lze na spolkovém území zachovat na základě ustanovení právních předpisů o pobytu cizinců?

O d ů v o d n ě n í:

I

- 1 Žalobkyně, narozená [omissis] 2017 na spolkovém území, jakožto rodinná příslušnice požaduje přiznání postavení uprchlíka. V každém případě má tuniskou státní příslušnost. O tom, zda má rovněž syrskou státní příslušnost, soud rozhodující ve věci samé neučinil skutková zjištění.
- 2 Matka žalobkyně, narozená v Libyi, je tuniská státní příslušnice. Ve své žádosti o azyl matka uvedla, že až do doby opuštění území měla svůj obvyklý pobyt v Libyi. Její žádost o azyl nebyla úspěšná. Otec žalobkyně je podle svého tvrzení syrský státní příslušník arabské národnosti a muslimského vyznání. V říjnu 2015 mu bylo přiznáno postavení uprchlíka.
- 3 Rozhodnutím ze dne 15. září 2017 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo) žádost žalobkyně o azyl zamítl jako zjevně neopodstatněnou.
- 4 Verwaltungsgericht Cottbus (Správní soud v Chotěbuzi, Německo) napadeným rozsudkem ze dne 17. ledna 2019 rozhodnutí ze dne 15. září 2017 zrušil v rozsahu, v němž byla žádost žalobkyně o přiznání postavení uprchlíka zamítnuta jako zjevně neopodstatněná, a nikoli pouze jako neopodstatněná, ve zbývající části však žalobu zamítl. Žalobkyně podle něj nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, jelikož v Tunisku, „které je – každopádně jednou ze – zemí jejího původu“, nemusí mít oprávněné obavy před pronásledováním. Podle zásady subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků je nutno odkázat ji na to, aby v souvislosti s oprávněnými obavami před pronásledováním v Sýrii využila ochrany tuniského státu, jehož je státní příslušnicí. Nárok na poskytnutí ochrany za účelem sloučení rodiny uprchlíka podle § 26 odst. 5 první věty ve spojení s odst. 2 [Asylgesetz (azylový zákon, dále též jen „AsylG“)] nemá ani v návaznosti na ochranu uprchlíka, které v Německu požívá její syrský otec. Rozšíření mezinárodní ochrany na osoby, které – jako žalobkyně – již na základě svého osobního statusu jakožto příslušníci jiného státu, který je způsobilý poskytnout jim ochranu, – a tedy téměř *a priori* – nepotřebují ochranu, je totiž v rozporu s unijním právem, které má přednost, a to se zásadou subsidiarity, která platí rovněž v unijním právu a která je obecnou zásadou azylového a mezinárodního uprchlického práva.

5 V odůvodnění svého opravného prostředku „*Revision*“ žalobkyně uvádí, že je tuniskou státní příslušnicí. Nezletilým dětem, jejichž rodiče mají odlišný národnostní původ, je třeba přiznat postavení uprchlíka za účelem sloučení rodiny podle § 26 odst. 2 ve spojení s odst. 5 AsylG i v případě, že postavení uprchlíka bylo přiznáno pouze jednomu rodiči. Zásada subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků tomu nebrání. Článek 3 směrnice 2011/95/EU umožňuje členskému státu stanovit, že v případě přiznání mezinárodní ochrany jednomu rodinnému příslušníkovi bude tato ochrana rozšířena i na další příslušníky této rodiny, pokud se na tyto příslušníky nevztahuje důvod vyloučení ve smyslu článku 12 téže směrnice a pokud jejich situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany. V rámci legislativy je třeba na ochranu nezletilých a zájmy dítěte brát obzvláštní zřetel. Uvedené plyne rovněž z článků 3, 9, 18 a 22 Úmluvy OSN o právech dítěte a její preambule, jakož i z *Joint Comment* ze dne 16. listopadu 2017, vypracovaného k této úmluvě.

6 Žalovaná hájí napadený rozsudek.

II

7 Řízení o tomto sporu je třeba přerušit. Podle článku 267 SFEU je třeba Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) předložit žádost o rozhodnutí o předběžných otázkách uvedených ve výroku tohoto usnesení. Tyto otázky se týkají výkladu článku 3 a čl. 23 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9, opr. Úř. věst. 2017, L 167, s. 58; dále jen „směrnice 2011/95/EU“).

8 1. Právní posouzení se v německém právu řídí azylovým zákonem (AsylG) ve znění vyhlášeném dne 2. září 2008 (BGBl. I, s. 1798), naposledy pozměněným článkem 48 zákona ze dne 20. listopadu 2019 (BGBl. I, s. 1626). Podle § 77 odst. 1 první části první věty AsylG vychází soud ve sporech vedených na základě zákona o azylu ze skutkového a právního stavu, který existuje v době konání posledního jednání.

9 Právní rámec projednávaného sporu, který je v souladu s tím rozhodný, tvoří následující ustanovení vnitrostátního práva:

§ 3 AsylG

(1) Cizinec je uprchlíkem ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 [*omissis*], pokud se

1. z oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských, národnostních nebo z důvodů svého politického přesvědčení či své příslušnosti k určitým společenským vrstvám
2. nachází mimo zemi (země původu), a) jejímž je státním příslušníkem a jejíž ochranu nemůže využít nebo vzhledem ke shora

uvedeným obavám odmítá
[...].

§ 26 AsylG

[...].

(2) Dítěti osoby, které byl udělen azyl, které je v době podání své žádosti o azyl nezletilé a svobodné, se na žádost udělí azyl, pokud udělení azylu dotčenému cizinci nelze napadnout oprávněným prostředkem a toto udělení azylu nelze odejmout nebo zrušit.

[...].

(5) Na rodinné příslušníky ve smyslu odstavců 1 až 3 osob požívajících mezinárodní ochrany se odstavce 1 až 4 použijí obdobně. Udělení azylu se nahrazuje přiznáním postavení uprchlíka nebo doplňkové ochrany. [...].

[...].

- 10 2. Předběžné otázky jsou relevantní pro rozhodnutí v projednávané věci a vyžadují objasnění ze strany Soudního dvora.
- 11 2.1 Předběžné otázky jsou relevantní pro rozhodnutí o požadavku žalobkyně, aby jí bylo přiznáno postavení uprchlíka.
- 12 a) Žalobkyně nemá samostatný nárok na přiznání postavení uprchlíka (§ 3 odst. 4 AsylG).
- 13 Osobám, které jsou státními příslušníky dvou nebo více států, nelze postavení uprchlíka přiznat, pokud mohou využít ochrany některé ze zemí své státní příslušnosti [*omissis*]. Uvedené plyne z čl. 1 oddílu A odst. 2 druhého pododstavce Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 (dále jen „Ženevská úmluva“) ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 [*omissis*], v němž je vyjádřena zásada subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků. Podle tohoto ustanovení však žádná osoba, která se bez závažného důvodu založeného na oprávněných obavách vzdala ochrany některé ze zemí svého státního občanství, nebude považována za zbavenou ochrany země své státní příslušnosti. Rovněž osoby, které jsou státními příslušníky pouze jednoho státu, ale chovají oprávněné obavy před pronásledováním týkající se jiného státu (například státu svého dosavadního pobytu), zpravidla musí být odkázány na stávající ochranu ze strany státu jejich státní příslušnosti (čl. 1 oddíl A odst. 2 první pododstavec Ženevské úmluvy). V tomto smyslu je třeba vykládat rovněž čl. 2 písm. d) a n) směrnice 2011/95/EU, jakož i § 3 odst. 1 AsylG: V souladu s tím je uprchlíkem ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95/EU pouze ten, kdo je bez ochrany, protože nepožívá účinné ochrany ze strany žádné země původu ve smyslu čl. 2 písm. n) směrnice 2011/95/EU [*omissis*]. Podle těchto zásad je přiznání postavení uprchlíka z důvodu oprávněných obav před pronásledováním v případě žalobkyně vyloučeno. Žalobkyně totiž může získat účinnou ochranu v Tuniské republice, jedné ze zemí, jejichž státní příslušnost má. Neexistují poznatky o tom, že by Tuniská republika nebyla ochotna nebo schopna žalobkyni

poskytnout potřebnou ochranu před pronásledováním a vyhoštěním do Sýrie, země původu jejího otce, který byl uznán uprchlíkem, nebo do nějaké třetí země (řetězové vyhoštění).

- 14 b) Nezletilá žalobkyně však splňuje podmínky, které § 26 odst. 5 první a druhá věta ve spojení s odst. 2 AsylG stanoví pro přiznání postavení uprchlíka nezletilým svobodným dětem rodiče, který byl uznán uprchlíkem. Jejímu otci, který je podle svých informací Syřan, bylo přiznáno postavení uprchlíka. Ustanovení § 26 odst. 2 ve spojení s odst. 5 první a druhou větou AsylG se vztahuje rovněž na děti uznaného uprchlíka, které se narodily na spolkovém území. Není nutné, aby rodičovství existovalo již ve státě, ve kterém je uprchlík pronásledován. Vnitrostátní právo je, nestanoví-li unijní právo jinak, třeba vykládat v tom smyslu, že ochranu za účelem sloučení rodiny uprchlíka je nutno poskytnout i v případě, že dotčený rodinný příslušník má (rovněž) státní příslušnost státu, kde není pronásledován.
- 15 2.2 Předběžné otázky vyžadují objasnění ze strany Soudního dvora.
- 16 a) Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je článek 3 směrnice 2011/95/EU v takové situaci, o jakou se jedná v původním řízení, třeba vykládat v tom smyslu, že brání právní úpravě uvedené v § 26 odst. 2 ve spojení s odst. 5 první a druhou větou AsylG, podle které jsou vnitrostátní orgány povinny nezletilému svobodnému dítěti uznaného uprchlíka přiznat postavení uprchlíka, odvozené od tohoto uznaného uprchlíka, i v případě, že dítě a jeho druhý rodič jsou státními příslušníky jiné země, která není totožná se zemí původu uznaného uprchlíka a jejíž ochrany mohou využít.
- 17 Článek 3 směrnice 2011/95/EU členským státům umožňuje zavést příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.
- 18 aa) V judikatuře Soudního dvora je upřesněno, že příznivější právní norma je slučitelná se směrnicí 2011/95/ES, pokud není v rozporu s celkovou systematikou a s cíli této směrnice. Neslučitelné jsou vnitrostátní právní normy, které stanoví přiznání postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí nebo osobám bez státní příslušnosti, kteří se octli v situacích postrádajících jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany [rozsudek Soudního dvora ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj, C-542/13 (ECLI:EU:C:2014:2452), bod 44]. Uplatnění argumentu o neexistenci takovéto vazby na logiku mezinárodní ochrany odůvodňují důvody vyloučení upravené v článku 12 směrnice 2011/95/EU. Výjimka stanovená v článku 3 směrnice tak brání například vnitrostátním ustanovením, na jejichž základě se postavení uprchlíka přiznává osobám, které jsou z tohoto postavení vyloučeny podle čl. 12 odst. 2 směrnice 2011/95/EU [rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09 (ECLI:EU:C:2010:661), bod 115]. Pokud se na rodinné příslušníky uznaného uprchlíka nevztahuje žádný důvod vyloučení upravený v článku 12 směrnice 2011/95/EU a jejich situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku

mezinárodní ochrany, umožňuje článek 3 směrnice 2011/95/EU členskému státu rozšíření této ochrany i na další příslušníky této rodiny [rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova, C-562/16 (ECLI:EU:C:2018:801), bod 74].

- 19 Rozšíření mezinárodní ochrany na blízké rodinné příslušníky osoby požívající mezinárodní ochrany, které § 26 AsylG stanoví nezávisle na tom, zda jsou důvody ochrany naplněny i u nich samotných, má podle vnitrostátního práva dvojí funkci. Zaprvé vychází ze zkušenosti, že státy, které jsou neúspěšné v boji proti opozičním silám, mají tendenci místo politického odpůrce, jehož nemohou dopadnout, postihovat osoby, které jsou pronásledovanému obzvláště blízké, aby tímto způsobem tak či onak dosáhly svého cíle směřujícího k potlačení odchylných názorů [*omissis*]. Tuto logiku zdůrazňuje bod 36 odůvodnění směrnice 2011/95/EU. Pro zemi původu „původně oprávněného“ rodinného příslušníka, který již byl uznán za osobu požívající ochrany, je přitom zpravidla irelevantní, zda má uvedený další rodinný příslušník rovněž státní příslušnost dalšího státu, ve kterém je před pronásledováním v bezpečí. Zadruhé § 26 AsylG „přehnaně“, způsobem, který není unijním právem vyžadován, [do vnitrostátního práva] provádí ochranu poskytovanou za účelem sloučení rodiny rodinným příslušníkům, kteří sami nesplňují podmínky pro poskytnutí této ochrany, vyžadovanou čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU. Vnitrostátní zákonodárci výhody uvedené v člancích 24 až 35 směrnice 2011/95/EU tomuto okruhu osob nezajišťuje prostřednictvím jednotlivých zvláštních ustanovení. Za účelem zachování celistvosti rodiny uvedené zajišťuje tak, že ochranný status osoby požívající mezinárodní ochrany poskytuje rovněž dalším rodinným příslušníkům, a to – s vyloučením osob, které naplňují osobní důvody vyloučení podle čl. 12 odst. 2 směrnice 2011/95/EU (§ 26 odst. 4 AsylG) – nezávisle na tom, zda jsou důvody ochrany naplněny u nich samotných. S ohledem na tuto dvojí funkci automatické přiznání postavení uprchlíka na úrovni vnitrostátního práva rodinným příslušníkům osoby, které bylo toto postavení přiznáno na základě směrnice 2011/95/EU, každopádně zpravidla nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 2018, C-652/16, bod 72).
- 20 bb) Je nicméně třeba, aby Soudní dvůr z hlediska unijního práva objasnil otázku, zda je s celkovou systematikou a cíli směrnice 2011/95/EU slučitelné, aby byla ochrana za účelem sloučení rodiny uprchlíka poskytnuta rovněž takovým rodinným příslušníkům uznaného uprchlíka, kteří jsou státními příslušníky třetí země, a to země, která není totožná se zemí původu uvedeného uprchlíka a jejíž ochrany požívají, nebo zda je to neslučitelné s jejich osobním právním postavením.
- 21 (1) Ve prospěch neslučitelnosti by mohla svědčit různá ustanovení směrnice 2011/95/EU a Ženevské úmluvy, která odrážejí zásadu subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků. Podle bodu 4 odůvodnění směrnice 2011/95/EU je Ženevská úmluva ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků. Podle čl. 1 oddílu A odstavce 2 prvního pododstavce Ženevské úmluvy se pojem „uprchlík“ pro účely této úmluvy vztahuje na kteroukoli osobu, která se v důsledku událostí, jež nastaly

před 1. lednem 1951, nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti. Podle čl. 1 oddílu A odstavce 2 druhého pododstavce první věty Ženevské úmluvy se pojem „země [jejího] státního občanství“ v případě osoby mající několik státních občanství, týká všech zemí, jejichž je státním příslušníkem. Podle čl. 1 oddílu A odstavce 2 druhého pododstavce druhé věty Ženevské úmluvy však nebude za zbavenou ochrany země své příslušnosti považována žádná osoba, pokud se bez závažného důvodu založeného na oprávněných obavách vzdala ochrany jedné ze zemí svého státního občanství. Článek 1 oddíl A odstavec 2 Ženevské úmluvy je výrazem zásady subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků.

- 22 Tato zásada se odráží v odůvodnění směrnice 2011/95/EU. Podle bodu 12 odůvodnění směrnice 2011/95/EU je hlavním cílem této směrnice mimo jiné zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují. Podle bodu 15 odůvodnění směrnice 2011/95/EU do oblasti působnosti této směrnice nespádají ti státní příslušníci třetích zemí, kterým je povoleno zůstat na území členských států nikoli z důvodů potřeby mezinárodní ochrany, ale na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů (k této otázce viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 18. prosince 2014, C-542/13, bod 46).
- 23 Z hmotněprávního hlediska je zásada mezinárodní subsidiarity vyjádřena rovněž v čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95/EU. Totéž platí ohledně článku [11] odst. 1 písm. c) směrnice 2011/95/EU. Z uvedeného ustanovení o zániku postavení uprchlíka je patrné, že osoba, která se nachází pod ochranou své vlastní země, nepotřebuje mezinárodní ochranu [UNHCR, *Příručka k postupům a kritériím pro určení postavení uprchlíka podle Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků*, stav k prosinci 2011 (stav německé verze k roku 2013), bod 129]. Mimoto je za hmotněprávní výraz zásady subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků částečně považována poslední část čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU. K osobnímu právnímu postavení („*personal legal status*“/“*statut juridique personnel*“) je v tomto ohledu řazena okolnost, že daná osoba má jinou, resp. další státní příslušnost [(*omissis*) v tomto smyslu rovněž belgická Conseil du Contentieux des Etrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců), podle níž článek 23 směrnice 2011/95/EU členským státům připomíná nutnost zohledňovat osobní právní postavení rodinného příslušníka „(např. jinou státní příslušnost)“ (citováno podle Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, *Richterliche Analyse: Voraussetzungen für die Zuerkennung internationalen Schutzes (Richtlinie 2011/95/EU)*, 2018, s. 109 a 110, poznámka pod čarou 640)]. Slučitelností s osobním právním postavením rodinného příslušníka se v bodě 184 publikace „*Příručka k postupům a kritériím pro určení postavení uprchlíka podle Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků*“, která je z hlediska mezinárodního práva nezávazná, a kterou je nicméně v souladu s bodem 22 odůvodnění směrnice 2011/95/EU za účelem nastolení jednotného uplatňování práva třeba zohlednit jako výkladovou pomůcku, zabývá Vysoký komisař Organizace spojených národů pro uprchlíky. V této publikaci se v

souvislosti s čl. 1 oddílem A odst. 2 druhým pododstavcem druhou větou Ženevské úmluvy uvádí:

„Pokud hlava rodiny splňuje kritéria uvedená v definici, je jejím rodinným příslušníkům na základě zásady zachování celistvosti rodiny obvykle přiznáno právní postavení uprchlíka. Formální právní postavení uprchlíka by samozřejmě rodinnému příslušníku nemělo být přiznáno, pokud by bylo neslučitelné s jeho osobním právním statutem; příslušník uprchlické rodiny totiž podle okolností může mít státní příslušnost země, ve které našel azyl, nebo rovněž státní příslušnost jiné země a požívat ochrany této země. Za takových okolností by nebylo zapotřebí přiznat mu status uprchlíka.“

(v tomto smyslu též Stálý výbor UNHCR, *Questions relatives à la protection de la famille*, Dok. EC/49/SC/CRP.14 ze dne 4. června 1999, bod 9, <https://www.unhcr.org/fr/excom/standcom/4b30a6i8e/questions-relatives-protection-famille.html>).

- 24 Podle čl. 4 odst. 3 písm. e) směrnice 2011/95/EU se posouzení žádosti o mezinárodní ochranu provádí jednotlivě a zohlední se při něm, zda by od žadatele bylo možné rozumně očekávat, že by využil ochrany jiné země, ve které mohl požádat o občanství. Uvedená norma přetváří hmotněprávní podmínky upravené v jiném ustanovení v povinnost příslušných orgánů provádět kontroly, která se s ohledem na čl. 1 oddíl A odstavec 2 Ženevské úmluvy vztahuje zejména na požadavek provádět šetření ohledně okolnosti, zda má dotčená osoba státní příslušnost několika států [*omissis*].
- 25 Z hlediska procesního práva je zásada subsidiarity mezinárodní ochrany uprchlíků vyjádřena mimo jiné v čl. 33 odst. 2 písm. b) a v čl. 35 první větě písm. b) směrnice 2013/32/EU.
- 26 Z těchto úvah by mohlo vyplývat, že okolnost, že podle vnitrostátního práva je postavení uprchlíka automaticky rozšířeno na rodinného příslušníka, který je státním příslušníkem jiné země, která není totožná se zemí původu uprchlíka a jejíž ochrany může využít, je v rozporu se směrnicí. Výše uvedené by mělo za následek, že celistvost rodiny by při zachování práv plynoucích z čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU měla být zachována nikoli – jak je stanoveno ve vnitrostátním právu – přiznáním statusu na základě směrnice 2011/95/EU, nýbrž za podmínek stanovených předpisy o pobytu cizinců, které se týkají sloučení rodiny prostřednictvím udělení povolení k pobytu.
- 27 (2) Ve prospěch slučitelnosti rozšíření ochrany poskytované uprchlíkům na žalobkyni navzdory její tuniské státní příslušnosti na druhou stranu svědčí okolnost, že se jedná o odvozené postavení uprchlíka, které právě není podmíněno tím, že rodinný příslušník sám o sobě splňuje kritéria stanovená pro postavení

uprchlíka [čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95/EU]. Pokud je se směrnicí slučitelné, že se takové odvozené postavení uprchlíka rodinným příslušníkům přiznává dokonce i v případech, kdy je zřejmé, že tyto rodinní příslušníci nemusí mít oprávněné obavy před pronásledováním, je sotva vysvětlitelné, proč by nárok na přiznání (odvozeného) postavení uprchlíka měla vylučovat existence země původu, která poskytuje ochranu a která není totožná se zemí původu uprchlíka. Možnost využít ochrany země původu totiž nepředstavuje důvod vyloučení, odlišitelný od definice uprchlíka. Rozšíření ochrany na rodinné příslušníky tedy ani za takovýchto okolností zřejmě již kvůli potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá dostatečnou vazbu na logiku mezinárodní ochrany, která byla přiznána uprchlíkovi. Otázku, zda by bylo možno celistvost rodiny v zemi, kde uprchlík našel útočiště, zajistit rovněž tím, že rodinnému příslušníkovi bude uděleno povolení k pobytu, Soudní dvůr ve věci Ahmedbekova nebral v potaz (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 2018, C-652/16, bod 73).

- 28 b) Mimoto je třeba objasnit, jaký význam je nutno přikládat výhradě slučitelnosti s osobním právním postavením rodinného příslušníka, která je uvedena v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU. Výhrada slučitelnosti s osobním právním postavením rodinného příslušníka má svůj původ v pozměňovacím návrhu Evropského parlamentu k návrhu pozdější směrnice 2004/83/ES předloženému Evropskou komisí. Formulace „pokud tento status není neslučitelný s jejím stávajícím statutem“ byla svého času vykládána v tom smyslu, že někteří členové rodiny mohou mít samostatný a jiný právní status, který nemusí být slučitelný se statutem mezinárodní ochrany [Zpráva Výboru pro občanská práva a svobody, spravedlnost a vnitřní věci Evropského parlamentu ze dne 8. října 2002 (COM(2001)510 – C5-0573/2001 – 2001/0207(CNS), s. 17, pozměňovací návrh 22 (*neoficiální překlad*)].
- 29 UNHCR uvedenou výhradu vykládá v tom smyslu, že existují okolnosti, za kterých by zásada odvozeného právního postavení neměla být dodržována, a to pokud rodinní příslušníci sami hodlají požádat o azyl nebo pokud by přiznání odvozeného právního postavení bylo neslučitelné s jejich osobním právním postavením, např. pokud mají státní příslušnost hostitelské země, nebo protože se na základě své státní příslušnosti mohou dovolat příznivější normy [*Kommentar des Hohen Flüchtlingskommissars der Vereinten Nationen (UNHCR) zur Richtlinie 2004/83/EG des Rates vom 29. April 2004 über Mindestnormen für die Anerkennung und den Status von Drittstaatsangehörigen oder Staatenlosen als Flüchtlinge oder als Personen, die anderweitig internationalen Schutz benötigen, und über den Inhalt des zu gewährenden Schutzes (OJ L 304/12 vom 30.9.2004)*, s. 33 k čl. 23 odst. 1-2].
- 30 V odborné literatuře se uvádí, že se okruh adresátů uvedené výhrady omezuje na státní příslušníky hostitelského členského státu nebo jiného členského státu Evropské unie nebo na státní příslušníky třetí země, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty [*omissis*]. Z článku 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU to nicméně nelze dovodit s požadovanou jistotou. Je tedy nutno položit otázku, zda výhrada uvedená v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95/EU vylučuje, aby rodinní

příslušníci, kteří jsou státními příslušníky třetí země, která není totožná se zemí původu dotčeného uprchlíka a jejíž ochrany požívají, získali výhody uvedené v člancích 24 až 35 směrnice 2011/95/EU, a tyto rodinné příslušníky tedy z povahy věci odkazuje na zachování celistvosti rodiny podle cizineckého práva [*omissis*].

- 31 c) Podle názoru předkládajícího soudu je konečně třeba objasnit, do jaké míry je pro zodpovězení první a druhé předběžné otázky relevantní okolnost, zda je pro nezletilé svobodné dítě a jeho rodiče s ohledem na postavení uprchlíka, které bylo přiznáno jednomu z rodičů, a za skutkových okolností daného případu možné a přiměřené, aby se usadili v zemi, jejíž státní příslušnost mají dítě a jeden z rodičů, jejíž ochrany mohou využít a která není totožná se zemí původu druhého rodiče, který byl uznán uprchlíkem. Je přitom třeba zohlednit, že celistvost rodiny v hostitelském členském státě lze podle německého práva v zásadě zachovat rovněž na základě ustanovení právních předpisů o pobytu cizinců, která se týkají sloučení rodiny, aniž by ovšem v tomto ohledu existoval nepodmíněný nárok vztahující se na všechny myslitelné případy.
- 32 Usazení v zemi státní příslušnosti jeho rodinných příslušníků by pro uprchlíka bylo nemožné, pokud by mu například byl odepřen již vstup na území této země. Nepřijatelné by pro něj v každém případě bylo, pokud by se musel obávat, že bude vyhoštěn do státu, ve kterém je pronásledován, nebo že bude vystaven nebezpečí vyhoštění do třetí země (řetězové vyhoštění) (zásada nenavracení). Za okolností projednávaného případu by však přijatelnost mohla být vyloučena rovněž již proto, že uprchlík uznáný v členském státě má – nad rámec pouhého práva pobytu – okamžitě mít možnost využívat všech práv spojených s postavením uprchlíka; to je pro něj bez dalšího možné pouze ve státě, který mu přiznal postavení uprchlíka [viz rovněž usnesení Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2019, Hamed a Omar, C-540/17 a C-541/17 (ECLI:EU:C:2019:964), bod 40]. Mimoto není jasné, zda je v tomto ohledu třeba zohlednit rovněž ostatní individuální okolnosti, na jejichž základě by se usazení uprchlíka, nezletilého svobodného dítěte nebo druhého rodiče za daných skutkových okolností jevílo jako nemožné nebo nepřiměřené. Ve prospěch tohoto zohlednění by mohla svědčit zásada proporcionality.

[*omissis*]